

## Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt till lagar som har samband med den**

**Till kulturutskottet**

### INLEDNING

#### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt till lagar som har samband med den (RP 76/2021 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande till kulturutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Ville Heinonen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Piritta Sirvio, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Jan Hjelt, arbets- och näringsministeriet
- direktör Kurt Torsell, Utbildningsstyrelsen
- utvecklingsexpert Maarit Hildén, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- ledande utvecklingsspecialist Harry Pulliainen, UF-centret
- direktör Tiina Korhonen, Nylands arbets- och näringsbyrå
- utvecklingschef Maarit Kallio-Savela, Finlands Kommunförbund
- professor Anne Kovalainen
- doktor i samhällsvetenskaper Pasi Pyöriä.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- Norra Karelen arbets- och näringsbyrå
- Helsingfors stad
- Kuhmo stad
- Tammerfors stad
- Tavastlands förbund
- Lapplands förbund
- Satakuntaförbundet
- Vates-stiftelsen

## Utlåtande AjUU 7/2021 rd

- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Företagarna i Finland rf
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry
- Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry
- Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
- Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry
- Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf
- Työttömien Keskusjärjestö ry
- Handikappforum rf.

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

#### *Allmänt*

I propositionen föreslås ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning (nedan servicecentret) i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Det är en fristående enhet som ska utveckla servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare är kopplad till arbetslivets behov och till utvecklingen av näringarna och livskraften i regionerna. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar gemensamt för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Reformen av servicesystemet för kontinuerligt lärande har samband med reformeringen av strukturerna för skötseln av sysselsättningen.

Propositionen baserar sig på regeringsprogrammet för regeringen Marin, där ett mål i fokus är att höja finländarnas utbildnings- och kompetensnivå på alla utbildningsstadier, minska skillnaderna i lärande och öka den utbildningsmässiga jämlikheten. När det gäller sysselsättningen har regeringen satt upp ett sysselsättningsmål på 75 procent. För att sysselsättningsmålet ska nås är satsningar på utbildning och kompetens nödvändiga för att svara på de utmaningar som både omvärldsförändringar och förändringarna i arbetslivet medför.

Utskottet anser att målen för det föreslagna servicecentret är viktiga och att de behövs. Utskottet understöder att lagförslagen godkänns, men med följande anmärkningar.

Enligt propositionen reserveras för servicecentrets permanenta omkostnader ett anslag på 1 100 000 euro, som täcker lönekostnader motsvarande cirka 12 årsverken och övriga för centrets verksamhet nödvändiga utgifter. Med beaktande av servicecentrets uppgiftsområde anser arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att en personalstyrka på tolv anställda är otillräcklig.

## Utlåtande AjUU 7/2021 rd

### ***Kompetenstjänster för befolkningen i arbetsför ålder***

Enligt propositionen ligger utbildningen för befolkningen i arbetsför ålder och den vuxna befolkningens kompetens och deltagande i utbildning på en hög nivå i Finland. Kompetenstjänster som lämpar sig för den vuxna befolkningen i arbetsför ålder och som man kan söka sig till med utgångspunkt i sina egna behov och målsättningar ordnas i stor utsträckning av anordnare av yrkesutbildning, aktörer inom det fria bildningsarbetet och högskolorna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna skaffar i första hand sådana tjänster för kompetensutveckling för arbetslösa som syftar till sysselsättning, och besluten om inledande av utbildning fattas i samarbete med arbets- och näringsbyrån.

Strukturen för de offentligt finansierade kompetenstjänsterna för befolkningen i arbetsför ålder är dock splittrad. Systemet har inte lyckats med att formulera enhetliga politiska mål för förändringarna i arbetslivet och kompetensbehovet. Den nuvarande servicestrukturen har inte heller lyckats svara mot olika befolkningsgruppers kompetensbehov eller i tillräckligt hög utsträckning förmått bidra till enhetliga arbetskarriärer. Enligt OECD:s utvärdering i en rapport från 2020 står Finlands system för kontinuerligt lärande inför betydande utmaningar i fråga om utbildningens inriktning. Detta konkretiseras i en kraftig anhopning av utbildningen och i att vissa grupper helt står utanför kompetensutvecklingen samt som ett matchningsproblem på arbetsmarknaden.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet instämmer i analysen om läget för kontinuerligt lärande bland befolkningen i arbetsför ålder och behovet av att utveckla servicesystemet. Det anser att det föreslagna servicecentret svarar på utmaningen att utveckla och samordna tjänsterna.

Behovet av kontinuerligt lärande gäller på bred front alla branscher och företag av alla storlekar samt alla i arbetsför ålder. Utskottet anser att hela utbildningssystemet och alla dess delar bör utvecklas för att stödja ett kontinuerligt livslångt lärande. Således är utveckling och resursfördelning när det gäller befintliga utbildningsinstitutioner primära för att upprätthålla och utveckla kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder.

### ***Servicecentrets uppgifter och sysselsättningen***

Servicecentret ska utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna, prognostisera kompetens- och arbetskraftsbehoven, bevilja statsunderstöd för och skaffa utbildning och andra kompetenstjänster samt stödja regionala och andra samarbetsnätverk och främja deras genomslagskraft

Servicecentrets åtgärder är till största delen komplement till det övriga systemet för kontinuerligt lärande, bygger på prognostiseringsuppgifter inom olika tidsramar och på analys av dem samt inriktar tjänsterna efter observerade behov. Avsikten är att skapa en samlad bild utifrån den arbetsföra befolkningens och arbetsmarknadens kompetensbehov och genom att erbjuda utbildnings- och kompetenstjänster huvudsakligen för dem som har sysselsättning och dem som står utanför arbetskraften. För utbildningen av arbetslösa svarar även i fortsättningen huvudsakligen arbetskrafts- och företagsservicen. Servicecentret har också möjlighet att stödja utvecklingsarbetet inom sitt område, såsom s.k. uppsökande verksamhet och utveckling av en motiverande verksamhetsmodell. Utskottet anser att servicecentrets samlade uppgifter är viktiga och ändamålsenliga.

## Utlåtande AjUU 7/2021 rd

Däremot vill utskottet peka på att servicecentrets förhållande till andra aktörer inom kontinuerligt lärande förblir oklart i propositionen, liksom även dess kontaktyta mot de omfattande reformerna inom arbets- och näringsförvaltningen. Servicecentrets mervärde i förhållande till nuläget framgår inte tydligt, och dess roll i fråga om sysselsättningen och allokeringen av tjänster förblir oklar när huvudvikten läggs vid utbildningsfinansiering och prognostisering. Utskottet anser det vara viktigt att kulturutskottet ytterligare preciserar servicecentrets uppgifter och deras relevans för sysselsättningen och även för vilka grupper och på vilka grunder servicecentrets tjänster allokeras.

Det är viktigt, menar utskottet, att reformeringen av kontinuerliga lärande och verksamheten och tjänsteallokeringen vid det stödjande servicecentret sker med riktande av särskild uppmärksamhet vid de grupper som behöver särskilt stöd, såsom de unga och personer i arbetsför ålder som helt saknar examen. Enligt inkommen utredning ger examen i vuxen ålder bättre förutsättningar för sysselsättning och inkomster, i synnerhet för dem som helt saknar tidigare examen. Det är viktigt att inom yrkesinriktad vuxenutbildning och utbildning som kompletterar yrkeskompetensen erbjuda tillräckligt med stöd på vägen mot utbildning, såsom att identifiera läs- och skrivsvårigheter och inlärningssvårigheter samt hälsoproblem, poängterar utskottet dessutom. Hälsorelaterade problem är det största hindret på vägen mot utbildning och sysselsättning.

### ***Kompletterande utbildning***

Servicecentret ska finansiera utbildning som kompletterar utbildningssystemet och andra kompetenstjänster. Finansieringsformerna för utbildning och kompetenstjänster är beviljande av statsunderstöd och upphandling. Servicecentret ordnar ingen egen utbildning, utan det fungerar endast som finansiär av utbildningsverksamhet.

En särskild målgrupp för den utbildning och andra kompetenstjänster som finansieras av servicecentret är de som har sysselsättning och de som står utanför arbetskraften. Den föreslagna bestämmelsen gör det dock möjligt att finansiera utbildning och andra kompetenstjänster också för andra målgrupper inom ramen för servicecentrets verksamhetsområde. Även arbetslösa kan delta i utbildningarna, men servicecentret finansierar inte arbetskraftsutbildning. Exempel på målgrupper som nämns är personer som saknar examen på andra stadiet, ensamföretagare och invandrare. Utskottet anser det vara viktigt att servicecentret också beaktar arbetslösa i lägen där andra utbildningstjänster inte kan erbjuda dem rätt slags utbildning. Utskottet betonar att förhållandet mellan den utbildning som finansieras av servicecentret och andra utbildningar för arbetslösa, såsom frivilliga studier med arbetslöshetsförmån, bör göras klart så att det inte uppstår oklarheter som påverkar förmånerna eller möjligheterna att delta.

Enligt propositionen kan servicecentret komplettera utbildningsutbudet genom att rikta utbildning till luckor i systemet och underrepresenterade grupper. Propositionen lämnar frågan om vem tjänsterna gäller öppen. Utskottet anser det vara viktigt att kulturutskottet ytterligare överväger om tillträdet till utbildning för vissa grupper (t.ex. personer med funktionsnedsättning) bör säkerställas genom öronmärkning. Det är viktigt att prioritera underutbildade grupper, vilket sannolikt också förutsätter uppsökande arbete.

## Utlåtande AjUU 7/2021 rd

### *Avslutningsvis*

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet betonar att samordningen av olika aktörers kompetens-tjänster för en kund inom sysselsättningsservicen kräver aktuell information om utbildningsutbudet och om snabbt uppkomna behov att utveckla individuell kompetens eller kompetens som arbetslivet efterfrågar samt även information om utbildningsbehoven på medellång och lång sikt. Uppgifterna om kompetenstjänsterna för personer i arbetsför ålder bör samlas på en gemensam digital plattform så att olika kundgrupper har tillgång till dem. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påskyndar arbetet med att utveckla det digitala servicekomplexet och en tillräcklig resursallokering.

De anställda inom sysselsättningstjänsterna måste ges god kompetens för att kunna ge kunderna rätt service, understryker utskottet. Kundenservice måste kunna identifiera kundernas utbildningsbehov och stödja deras individuella utbildningsvägar. Dessutom bör man se till att en arbetslös som hänvisas till service genom myndighetsbeslut inte hamnar i oförutsedda ekonomiska situationer, såsom karens eller förlust av förmån av någon annan orsak.

### **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

*att kulturutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors 3.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst  
medlem Bella Forsgrén gröna  
medlem Tuomas Kettunen cent  
medlem Terhi Koulumies saml  
medlem Rami Lehto saf  
medlem Niina Malm sd  
medlem Jukka Mäkynen saf  
medlem Anders Norrback sv  
medlem Arto Satonen saml  
medlem Ruut Sjöblom saml  
medlem Sofia Virta gröna  
ersättare Mikko Lundén saf  
ersättare Arto Pirttilahti cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

## Utlåtande AjUU 7/2021 rd Avvikande mening

### AVVIKANDE MENING

#### Motivering

##### *Allmänt*

I propositionen föreslås bestämmelser om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (nedan servicecentret), som ska inrättas i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Servicecentret är regeringens svar på utmaningen med kontinuerligt lärande.

Samlingspartiets utskottsgrupp anser att främjande av kontinuerligt lärande är en av ödesfrågorna inom utbildningspolitiken. Detta har betydelse också för arbetsmarknaden, eftersom yrken och branscher ständigt försvinner och det uppstår nya i stället. Detta förutsätter kontinuerlig uppdatering av kompetensen utan att man alltid måste avlägga en hel examen.

Samlingspartiets utskottsgrupp konstaterar att inrättandet av ett nytt ämbetsverk och ökad byråkrati inte är en lösning på frågan om att främja kontinuerligt lärande i vårt samhälle. Tvärtom bör man fundera över hur vi kan utnyttja de befintliga kanalerna för kontinuerligt lärande bättre än tidigare.

Utifrån propositionen får man en bild av att lösningen på utmaningarna med kontinuerligt lärande är att inrätta ett nytt ämbetsverk. I praktiken leder detta till att det åter finns en ny organisation som ansvarar för att främja kontinuerligt lärande och i värsta fall gör detta det nuvarande systemet ännu mer komplicerat.

Med tanke på detta och med beaktande av den parlamentariska gruppens riktlinjer för kontinuerligt lärande är det inte motiverat att det inrättas ett nytt ämbetsverk i landet.

##### *Servicecentrets uppgifter och sysselsättningen*

I propositionen förblir det oklart vilken utmaning det nya servicecentret ska svara på. Utskottet erfar att inrättandet av ett nytt servicecenter skapar en ny nivå på utbildningsområdet och i styrsystemet utan att det finns något verkligt mervärde av att utöka förvaltningen.

Servicecentrets uppgifter förblir oklara och överlappar redan befintliga organisationer. Till dessa delar anser Samlingspartiets utskottsgrupp att kulturutskottet noggrant bör överväga om det är nödvändigt med eller ens behövs ett servicecenter för att främja kontinuerligt lärande i samhället.

Servicecentret ser ut att ha till enda uppgift att bevilja olika slags statsunderstöd. Här har också sakkunniga framfört kritiska omdömen om huruvida de resurser som föreslås för servicecentret räcker till för de omfattande och oklara uppgifter som föreskrivs.

## **Utlåtande AjUU 7/2021 rd**

### **Avvikande mening**

#### ***Servicecentrets finansiering och organisation***

För finansieringen av servicecentret reserveras tidsbegränsade resurser ur EU:s återhämtningsinstrument. Till denna del uppkommer frågan om hur finansieringen av permanent verksamhet ska motiveras med tidsbegränsad finansiering. I värsta fall kan situationen leda till att det inte är möjligt att dirigera resurser till servicecentret när den tidsbundna finansieringen upphör. Permanenta strukturer får aldrig skapas med tidsbegränsad finansiering.

Dessutom avviker servicecentrets organisatoriska modell från de allmänna principerna för statsförvaltningen. I praktiken är det fråga om en fristående enhet som ska inrättas i anslutning till Utbildningsstyrelsen. För styrningen av enheten svarar både undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Däremot är det bara undervisnings- och kulturministeriet som svarar för styrningen av Utbildningsstyrelsen. Det framgår inte klart av propositionen vem som ska ha huvudansvaret för styrningen av servicecentret. Detta kan inte anses vara lämpligt. Det finns en verklig risk att detta till och med kan leda till en situation där ingen har huvudansvaret för centrets verksamhet. Dessutom innehåller lagförslaget enligt justitieministeriets bedömning fortfarande överlappningar i förhållande till den allmänna förvaltningsrättsliga regleringen, vilket leder till en oklar situation med tanke på tillämpningen av lagstiftningen.

Endast företrädare för ministerierna och arbetsmarknadens parter är representerade i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Utbildningsanordnarna bör också vara representerade i rådet, eftersom de är de bästa experterna när det gäller de former av kontinuerligt lärande som utbildningsanordnarna kan genomföra.

#### ***Kontinuerligt lärande främjas genom samarbete***

Sakkunniga har ansett att kontinuerligt lärande lämpligast kan främjas genom att ett förvaltningsövergripande utvecklingsnätverk bildas och stöts av de viktigaste berörda grupperna. I nätverket samlas många aktörer inom kontinuerligt lärande.

Som en del av det kontinuerliga lärandet måste olika försök inledas. Försök på olika områden ger värdefull information om hur systemet fungerar och om vilka behov av att ändra lagstiftningen som finns i vårt samhälle.

Först utifrån erfarenheterna från försöken går det att bedöma om det ens finns behov av det föreslagna servicecentret.

#### ***Avslutningsvis***

Samlingspartiets utskottsgrupp konstaterar att kontinuerligt lärande är vars och ens rättighet, men anser inte att det finns en enda patentrösning som fungerar i alla situationer. Behoven av att uppdatera kompetensen varierar mycket.

#### ***Avvikande mening***

Vi föreslår

**Utlåtande AjUU 7/2021 rd**  
**Avvikande mening**

att kulturutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.6.2021

Arto Satonen saml  
Terhi Koulumies saml  
Ruut Sjöblom saml